

F. t. l. vedr. folkeskolen

Skolernes rejseaktiviteter har imidlertid givet anledning til tvivl om, hvorvidt rejsen skulle være vederlagsfri for forældrene. For dette synspunkt taler, at rejsen er et led i undervisningen. Imod synspunktet taler, at rejsen er et frivilligt alternativ til den ordinære undervisning og derfor ikke nødvendigvis skal være vederlagsfri for forældrene.

Spørgsmålet har tidligere været behandlet i dels en udtalelse afgivet af Folketingets Ombudsmand i 1980 (Folketingets Ombudsmands beretning for 1980, side 345), dels en dom afsagt af Højesteret i 1983 (Ugeskrift for Retsvæsen 1983, side 871). Udtalelsen og dommen drejede sig begge om et tilfælde, hvor en kommune havde opkrævet 2 kr. pr. elev til dækning af udgiften til entré m. v. i forbindelse med en udflugt for 2 klasser til Zoologisk Have i København. Folketingets Ombudsmand fandt det utilfredsstillende, at der ikke i folkeskoleloven var taget klarere stilling til spørgsmålet om forældrebetaling. Han fandt dog ikke at have tilstrækkeligt grundlag for at kritisere Undervisningsministeriets opfattelse, hvorefter det var overladt til de lokale skolemyndigheder at afgøre, hvorledes lejrskoleophold og skolerejser skal finansieres. Højesterets dom gav kommunen medhold i, at beløbet kunne opkræves.

Senest har Folketingets Ombudsmand i anledning af en henvendelse vedrørende deltagerbetaling til lejrskoler og skolerejser mv. i en redegørelse af 20. november 1997 blandt andet udtalt, at der har kunnet rejses berettiget tvivl om, hvorvidt forældrebetaling har haft den fornødne hjemmel i alle de i denne sag beskrevne tilfælde fra praksis. Ombudsmanden finder, at en skole efter gældende ret som udgangspunkt er berettiget til at modtage bidrag, der betales på frivillig basis af forældre eller andre - også bidrag til dækning af lejrskoleophold, sprogrejser mv. - samt at der ikke kræves lovhjemmel til at opkræve mindre beløb til dækning af udgifter relateret direkte til den enkelte elevs deltagelse i lejrskoler mv. Der må dog foretages en nærmere vurdering af, om modtagelsen, henholdsvis opkrævningen, er betænkelig i det enkelte tilfælde, for de frivillige bidrags vedkommende navnlig af, om de under hensyn til størrelse, betalingstidspunkt, betalingsmåde og vilkår for modtagelse vil kunne fremtræde som betaling for ikke sagligt begrundede særtydelser.

På baggrund af Ombudsmandens redegørelse har Undervisningsministeriet i et brev af 19. januar 1998 til kommunalbestyrelser og amtsråd vedrørende praksis efter den gældende lovgivning blandt andet anbefalet, at det klart kommer til at fremgå, hvornår der er 265 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag)

tale om ekskursioner, lejrskoler og lign., som er en del af undervisningen, og hvornår der er tale om skolerejser mv., som er et alternativ til undervisningen, og hvor elevernes deltagelse er frivillig.

For så vidt angår skolerejser mv. har ministeriet endvidere anbefalet, at det klart skal fremgå, at såfremt en elevs deltagelse i en skolerejse mv. forudsætter betaling fra forældrene, skal forældrenes betaling hvile på et frivilligt grundlag, og frivilligheden skal være både åbenbar og reel, således at ingen forældre skal føle sig forpligtet til at lade deres børn deltage i skolerejser mv., der indebærer forældrebetaling. Ministeriet har også gjort opmærksom på betydningen af, at de elever, der ikke deltager i en skolerejse mv., som det er frivilligt for eleverne at deltage i, får et passende undervisningstilbud i mellemtiden, og af, at undervisningstiden før og efter en frivillig skolerejse mv. ikke anvendes til forberedelse og efterbehandling af rejsen, hvilket vil være til ulempe for de elever, der ikke deltager.

Undervisningsministeriet har endelig anbefalet, at skolerne begrænser deres rejseaktiviteter til et omfang, som er rimeligt og fornuftigt, så tilbudet bliver socialt forsvarligt, og at skolerne giver mulighed for, at elever ikke udelukkes fra deltagelse udelukkende af økonomiske grunde.

Ombudsmanden har imidlertid i sin redegørelse henstillet, at ministeriet tager initiativ til en ændring af folkeskoleloven med henblik på at få præciseret, om og i hvilket omfang forældrene kan afkræves betaling for de omhandlede udgifter.

2. Lovforslagets formål og opbygning

Organisering og finansiering

Forslaget behandler - opdelt på to typer aktiviteter - i § 1, nr. 1, spørgsmålet om skolernes adgang til fortsat at kunne arrangere sådanne aktiviteter; det vil sige dels organisere og tilrettelægge dele af undervisningen som ekskursioner og lejrskoler, dels give eleverne mulighed for skolerejser som et alternativ til undervisningen.

§ 1, nr. 2, vedrører muligheden for at delegere kompetencen til at træffe beslutninger om finansieringen af ekskursioner, lejrskoler og skolerejser.

Herefter behandles - med samme opdeling - i § 1, nr. 3, spørgsmålet om finansieringen af disse aktiviteter.

Organisering

Behovet for en mere klar lovregel søges imødekommet med dette lovforslag. Lovforslagets opbygning